

Prikaz testa

Rolf Brickenhamp, Lothar Schmidt-Atzert, Detlev Liepmann

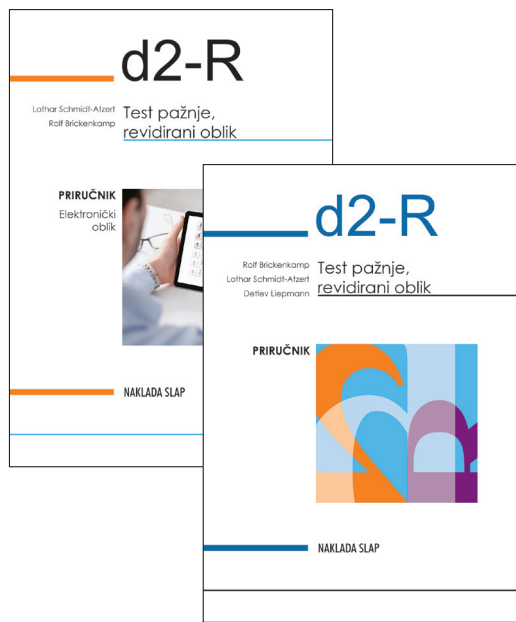
Test pažnje, revidirani oblik (d2-R)

Naklada Slap, Jastrebarsko, 2022.

Test d2-R jedan je od najčešće korištenih testova sposobnosti, a mjeri usmjerenu, odnosno koncentriranu pažnju. Primjenjuju ga psiholozi, a koristi se u brojne istraživačke i primijenjene svrhe, od kojih su najčešće selekcija kandidata za posao te klinička procjena. Usmjerena pažnja je konstrukt koji uključuje ispitanikovu sposobnost koncentracije na brojne relativno jednostavne zadatke uz ograničeno vrijeme rješavanja. Kada ne bi bilo vremenskog ograničenja, većina bi ispitanika mogla točno riješiti sve zadatke u d2-R testu. Međutim, uz ograničeno vrijeme rješavanja određeni sudionici radit će brže (riješiti veći broj zadataka) ili točnije (napraviti manje pogrešaka).

Test se sastoji od kombinacija 13 različitih znakova – slova d ili p s određenim brojem crtica iznad i/ili ispod slova. Ciljni podražaji su sva slova d s dvije crtice. U testu se nalazi 14 redaka, odnosno zadataka, s po 57 znakova. Svaki se zadatak sastoji od većeg broja različitih znakova, a od ispitanika se zahtijeva da unutar 20 sekundi označi čim veći broj ciljnih podražaja, po mogućnosti bez preskakanja i označavanja drugih podražaja, odnosno distraktora.

Prije ispunjavanja testa, ispitanici prolaze kroz zadatke za vježbu te dobivaju uputu da trebaju raditi čim brže i po mogućnosti bez

pogrešaka, od početka zadatka prema kraju. Samo rješavanje testa traje manje od 5 minuta.

Parametri koji se dobivaju iz riješenog testa su sljedeći:

- Mjera brzine OCO – broj obrađenih ciljnih objekata; uključuje i „propuštene“ ciljne objekte
- Mjera točnosti P% – broj pogrešaka u odnosu na broj obrađenih ciljnih objekata
- Mjera koncentracije MK – broj označenih ciljnih podražaja umanjeno za broj označenih distraktora.

Odnos mjera OCO i P% može se grafički prikazati kao ispitanikov stil rješavanja. On upućuje na ispitanikov pristup relativno jednostavnim zadacima kao što su oni u d2-R testu. Na primjer, pristupa li im ispitanik sporo, ali uz visoku točnost (vrlo temeljito obrađiva-

nje), brzo, ali uz mnogo pogrešaka, ili uz bilo koju drugu kombinaciju brzine i točnosti.

Moguće je razlikovati i sljedeće vrste pogrešaka:

- Pogreške izostavljanja PI – broj „preskočenih“ ciljnih podražaja
- Pogreške zamjenjivanja PZ – broj označenih distraktora
- Pogreške slova PS – podvrsta pogreške zamjenjivanja, broj označenih slova p s dvije crtice. Može se koristiti kao pokazatelj potencijalnog rješavanja neusklađenog s uputom.

U odnosu na raniji oblik d2 testa uvedena su različita poboljšanja. Parametar UB-P, broj svih obrađenih znakova umanjen za broj pogrešaka, u d2-R testu je potpuno zamijenjen parametrom MK, koji je otporniji na djelovanje različitih strategija rješavanja (pristupe rješavanju testa koji bi mogli utjecati na rezultate neovisno o stvarnoj razini sposobnosti, poput rješavanja od kraja retka prema početku). Papir-olovka oblik testa sada se ne ocjenjuje preko šablone, nego na samokopirnom listu, što dodatno olakšava i skraćuje vrijeme potrebno za bodovanje.

Posebna prednost ovog izdanja d2-R testa jest što se može primjenjivati i u elektroničkom obliku. Posebnost elektroničkog oblika je to što se radi o jednom od rijetkih testova koji se iz papir-olovka oblika nisu samo „preslikani“, već su prilikom adaptacije uvažene specifičnosti elektroničkog načina rješavanja i uvedena dodatna poboljšanja, uz zadržavanje čim veće ekvivalentnosti ovih dvaju oblika primjene.

Umjesto 14 redaka koji čine papir-olovka oblik, elektronički oblik sastoji se od 14 zadataka koji se prikazuju na zaslonu računala. Zadaci se sastoje od nešto većeg broja znako-

va (60 naspram 57 znakova po retku u papir-olovka obliku).

Rješavanjem elektroničkog oblika d2-R testa odmah se dobiva detaljan izvještaj o ispitanikovim rezultatima. U njemu su opisani predmet mjerenja i parametri koji se računaju iz testa, upute o tumačenju visokih i niskih rezultata parametara, upozorenja o mogućem rješavanju neusklađenom s uputom, grafički prikazi profila ispitanikovih rezultata, njegova položaja na distribuciji rezultata u normativnom uzorku i stila rješavanja te tablični pregledi rezultata za cjelokupni test i za pojedine zadatke. Bodovanje je kod elektroničkog oblika automatsko, stoga je provedba samog testiranja vremenski efikasnija te se izbjegavaju i moguće pogreške pri ocjenjivanju.

S obzirom na specifičnosti ovih dvaju oblika primjene, razlikuju se rasponi rezultata koji se mogu postići u testu. Međutim, oblici su razvijani tako da normativne vrijednosti budu usporedive, uz potvrdu dodatnim istraživanjem ekvivalentnosti ovih dvaju oblika. Na temelju toga, opravdano je uspoređivati rezultate u normativnim vrijednostima ispitanika koji su rješavali različite oblike d2-R testa, na primjer u kontekstu selekcije.

U **hrvatskoj standardizaciji** prikupljeni su rezultati više od 1400 ispitanika. Dobni raspon za koji su dostupne norme je od 9 do 60 godina. Rezultatima se dodjeljuju normativne vrijednosti u odnosu na najprikladniju od sedam dostupnih dobnih skupina. Ispitanici su prikupljeni u različitim dijelovima Republike Hrvatske, u osnovnim i srednjim školama te u ordinacijama medicine rada i privatnim praksama.

Mislav Kranjčev